

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmamentlen levelek nem fogadhatók el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonczy-utca 24. sz. Rábely Miklós könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdeméni-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petitsor térfogata . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legzélszerűbben postaulvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A magyarhoni ág. ev. egyetemes egyház határozatának végrehajtása.

Ismeretes a magyarhoni ág. ev. egyetemes egyház múlt évben Budapesten tartott közgyűlésének azon hazafias határozata, mely szerint a pánzlávismus egyházi hivataloknál választási akadályul tekintendő, következőleg pánzláv egyén papnak és tanítóknak meg nem választható és nem alkalmazható.

Kivánsian vártuk annak alkalmazását és sikerét. — S habár eddig még nem igen sok választási eset adta elő magát, mégis volt annyi eset, hogy a dologhoz már hozzá szólni lehessen.

A legelső eset, hol a határozat alkalmaztatott a hontmegyei prandorf egyházban, az ide való tanító választásnál fordult elő. — Itt ugyanis G. A. tanító-jelölt az egyház által tanítóul megválasztván, mivel pánzlávismus gyanuja forgott felett, az esperességi közgyűlés és a visitatio határozatával állomásától elmozdított.

Utána következett a zolnyamegyei dobronyai pap ügye, ki azzal volt vádolva, hogy a magyar állam ellen izgat, de a vád teljesen be nem bizonyulván, állomásán meghagyatott.

Azonban a mi szól Prandorf és Dobronyának, szőlő-többség, nevezetesen a tresénmegyei zárjécsi, az árva megyei jaszonovai és ugyancsak az árva megyei isztebnei ev. egyházaknak. Zárjécsen ugyanis Z. P. a volt nagyrözei pánzláv gymnasium híres tanárának: Zoch Boleszlávnak a testvér öccsese, ki theologus korában a bécsi „Tatra“ pánzláv-egyletnek rajongó tagja volt. — Jaszonován — I. Gy., ki szintén tagja volt a nevezett „Tatra“-nak, rendes lelkészkeül. — Isztebni pedig H. F. a lipői híres Hrobonyának a fia adminisztrátorul az elmúlt napokban beiktattatt.

E három urí ember határozottan a magyar ellenes pánzláv párthoz tartozik. — azon párthoz, a melynek egyes rajongóbb tagjai az ország egyes vidékeiről, sajnós megyékből is — csak az imént oly hazafias, üdvözlő táviratokat röpitettek Prágába, a

cseh testvérekhez az alkalmából, hogy itt a cseh nemzeti színházat megnyitották, — s nincs kétség benne, hogy e három urí ember a T.-Sz.-Mártonban megjelenő pánzláv lap, a „Národnie Noviny“ buzgó olvasója és terjesztője, azon lapnak, mely csak az imént a f. é. nov. 20-án Nyitra tartott magyar közmvéltési egyesületi alakuló közgyűlésen jelen volt derék magyar férfiakat „Donquisotti lovagok“-nak, az egyesület működését „nyitrai szégyen-fának“ bélyegezte.

Nem értjük a dologot, nem tudjuk az okát, hogy e három pánzláv ember a határozat után megválasztathatták és alkalmaztathatták.

Avagy nem lehetett rájuk sütni a pánzlávismus vádját? De hát ekkor kire fogjuk rá bizonyítani: el vele, mert pánzláv? Hiszen valamennyi jó hazafinak tartja magát, de jó magyar nem akar lenni, s titokban ágitál, irkál a „Národnie Noviny“-ba, öcsáról, hazudik, félrevezeti azt a jám-bor tót népet.

Az egészről az következik, hogy vagy nem volt szükséges ily határozat s az esetben nem kellett volna megszületnie, vagy szükség volt rá, ez esetben kíméletlenül kellene azt minden körületben végrehajtani s sajtáná büntést, különben az egész neveltséggé válik. Jól mondta a bánya-kerület felügyelője: Fabinyi, hogy határozni könnyű, de végrehajtani nehéz.

Mindenesetre szomorú dolog, hogy míg a prandorf egyházban pánzlávismus miatt elmozdítják a tanítót s megfosztják kenyerétől, addig a zárjécsi, jaszonovai és isztebnei egyházakban, a melyek ugyanazon törvények alatt állanak, papokat alkalmaznak. Hol van itt a következetesség és igazság? A határozatnak következetesnek és igazságosnak kell lennie. Ha büntjük az egyiket, ne feledjük a másikat sem. Különböző ez ügyet ajánljuk méltóságos br. Prónay Dezső egyetemes felügyelő ur becses figyelmébe.

Lumen.

TÁRCZA.

Apróságok Tompa életéből.

(Összegyűjtötte: Szabó József.)

Az újabb időben rendkívül nagy érdekességgel fordul a magyar tudós világ mindazon adatok összegyűjtéséhez, melyek elhalt nagyjaink életére jellemző világot vetnek. Petőfy zajos szereplésének egyes epizódjai, Arany egyszerű nyugodt életének szelid örömei — lehet mondani napoként közöltetnek hírlapok, szakközönyök és folyóiratok hasábjain; csak a triász harmadik nagy alakja, a természet dalosa, Tompa nyugszik a természet keblén, — mondjuk — feledve, emlékezés nélkül, s csak

„szeretti virágok

Ülnek az ágya körül mondaní mela regét.”

De ha a magyar irodalom ily hideg közönyvel mellőzi is a nagy költőt. — nekünk, a kik elmondhatjuk hogy ő a miénk volt testestől lelkestől. — a kik büszkén mutatunk szülőházára, remegve féltett kincs gyanánt örzük porait, mondom nekünk kétszeres kötelességünk megragadni minden olyan alkalmat midőn Tompáról megered a regé szála és elbeszéli az ő homályos életeseményeit. Eddig még nagyon keveset tetünk érte, bizony méltán vádolhatjuk önmagunkat. Más megye szobrot emel nagy fiainak azzal rója le határtalan tisztelét. Székesfehérváron Vörösmarty Mihály alakja gerjeszt tiszteletré, Sümeghen Kisfaludy Sándor él. Szegeden Dugonics, Szathmáron Kölesey, Debreczenbe Csokonay daczolnak az enyészet hatalmával. Budapesten Petőfi imponál, Arany szobra is nemsokára kész lesz, s én ezeknek láttára elboruló érzéssel kérdek: hát Tompa hol van!? Adjátok neki is egy kis elismerést és egy kis helyet a magyar Pantheonban. Sokszor szóttem már ábrándjaim közé a Tompa szobrot, mely szülővárosának piacán hirdeti az ő dicsőségét, de a közönyösség miatt mindannyiszor reménytelenül véte mettem el e nagyszerű alakot. Pedig mi kell hozzá! Csak egy kis elismerése az érdemnek és ez az elismerés lelkesedésre fog gyujtani és megfogja nyitni az erszények zárait.

Ugy van! az elismerés máris kezd lelkesedésben lobogni fel. A Sárospatakon tanuló gömri ifjuság lázas örömmel indította meg körében a gyűjtést egy létesítendő Tompa

szoborra azon édes reményben, hogy a lelkesedés másokat is tette fog indítani, s a csirázó mustármag egykor tereblyes fává fog növekedni. Ha a t. szerkesztőség ez eszmét magáévá teszi és tovább fogja folytatni a gyűjtést,*) a gömri ifjuság rövid idő alatt be fogja küldeni csekély bár, de a nagy költő iránti legmelegebb érdeklődésből fakadó áldozatát.

A „Sárospataki Lapok“ ez évi egyik számában rendkívül meleg hangon emlékezett még Sajgó Tomparól, méltatlankodását fejezve ki a felett, hogy érdemeit nem becsülik kellőleg, s műveit felett még eddig beható kritika nem iratott, s egyszersmint a prot. tanárokat, lelkészeket felhívja Tompa egyháziródmali munkásságának megírására. Szép dolog, de még nem elég.

Tompa hátrahagyott iratait gyűjti a gömri ref. egyh. megye. Követendő példa, de még ez is kevés.

Tompa kartarsai, barátai közül, a kik vele bensőbb viszonyba voltak annyian élnek még, hogy csak egy kis utánjárás kell hozzá, s azoknak a jákairól Tompa életére vonatkozólag a legszebb adatokat leshetjük el.

Régóta fogamzött már meg agyamba az a gondolat, hogy ha a sors egy ilyen egyénnel összehoz mindarról kikerdezem, a mit Tomparól tud. Vágyam teljesült, s ime átdom a közönségnek, a mit költőnkiről hallottam. A költőre ugyan kevés fényt vetnek ezen apróságok, de mint embert elesen megvilágítják őt.

1. Tudvalevő dolog, hogy Tompának volt egy mindenható kocsisa, Péter. A költő és ő egymás gallérját fogták s ha Péter hűsége és néha gorombasága előtt meg is hunyázkodott Tompa, viszont az is megtörtént, hogy ingerlékenységében úgy összerázta kocsisát, hogy a szeme is düleedt.

Minthogy Tompa keveset gondolt a gazdálkodással, ugyszólván az egész ház felett felügyeletet Péter vezetett. Ő ügyelt fel, ha építkeztek, az ő gondja volt a termények betakarítása. Bizony minden hűsége mellett ő sem volt küllönb a deákné vásznánál, egyet-mást szépen elkezelt. — Történt, hogy a költő három jó sertést vetett fel a hizlalóba, hogy majd annak idejében felvidulhasson, ha csak egy perezre is halottí torukon. A hizokra Péter ügyelt, s mondanom sem kell, hogy a költő minden nap kiadta az őket megil-

*) Minden bizonynyal.

Szerk.

A közmiveltés befolyása a fogak romlására.

Irta: Dr. Véber Ignác.

Már egyik múlt cikkemben felemlítettem, miszerint a közmiveltés nem kedvező a fogak egészségére és minél müveltebb egy nemzet, a fogromlás annál inkább el van benne terjedve. Igy Amerikában és Angolhonban több a fogbeteg, mint Oroszországban és a nyers éjszak félmüvelt vagy müveletlen népeinél. Mik már most azon okok, a melylyek a müvelt nemzetnél a fogromlást oly nagy mértékben elősegítik és van-e módunkban, hogy ezen bajt valamikép elhárítsuk?

Bebizonyított tény, miszerint a szellemi munka az agyvelőt megöveszti és súlyosabbá teszi, miáltal ez nyomást gyakorolván a koponya alajára a felső állsontot megrövidíti és a benne levő fogakat sürűbbre szorítja, mi által ezek a folytonos surlódás következtében romlanak. Hogy mennyire nem férnek a természet által megszabott fogak teljes számban a megrövidített állsontban, bizonyítja a bölcsességfog késő és fájdalmat okozó megjelenése, a mi ezen fog veszendőben létét előre engedí megjósolni.

A nőgeknél, a hol a koponya igen kicsiny, az agyvelő által az állsontra gyakorolt nyomás tehát csekély, az állsontok tökéletesen ki vannak fejlődve, a fogak teljes számban és ritkán álla jelennek meg, és náluk a fogbetegségek csaknem egészen ismeretlenek.

Egy másik tényezője a fogromlásnak a jelenkor élet és nevelésmódjában keresendő. A vad népeknél a természet neveli az ifju nemzedéket, nálunk az iskolák veszik át ezen feladatot és a tulnyomó szellemi munka összekötve a test hiányos munkásságával, szüli azon vérszegény és ideges nemzedéket, a melyet manapság a magunkénak nevezünk. Ez leginkább áll a növöveldekről, de a gymnasiumok sem azok többé, a mik a régi Hellasban voltak t. i. testgyakorlati intézetek, hanem főleg szellemképző intézetek a leendő letértil küzdelemre. A vérszegénység és idegesség pedig egyformán hajlamossítanak a fogrontásra, annyival is inkább, mert mind két betegséget vaskészletekkel szokták gyógyítani, a melyek idővel a beteg vérvégülékét ugyan kigyógyítják, de hosszú használat folytán a fogakra kártékonyan hatnak, a mint erről mindazok meggyözödhettek, a kik buzamos ideig éltek vasporokkal vagy vastartalmu ásványvizekkel.

A fogromlásnak egyik további oka az, hogy ételeinket puhán szeretjük megenni, és hogy tápszerünk közt a folyékonyak nagy szerepet játszanak. Ez által a fogak természetes hivatásuk gyakorlásától megfosztotnak, mert a pu-

lető részt a nélkül, hogy csak fáradságot vett volna magának megnézni sertéseit.

„Hiszen Péter hűséges szolga, jól gondját viseli ő azoknak.

Eljött az idő s Tompa elhívatta a hentest, hogy vizsgálná meg a hizókat. A hentes nemsokára bement.

— Nos!? — kérde Tompa.

— Tisztelendő ur! hisz azok nem hizók, legalább is két hét óta nem ettek! —

— Nem ettek!? — riadt fel a költő — őh az az átkozott Péter, az a hunyuzt Péter, pedig mindennap ki adtam neki, — no megállj elkergetlek rögtön! Kiment, Péter az istálló ajtajába állt s mintha Tompát nem is látá, elkezdte szidni a csillagos eget:

„Elmegyek itt hagyom, egy percig sem leszek tovább itt, még azt mondják, hogy én hordom el a disznó ételét, nem, az én becsületemben ne gázoljon senki.“

A dühös Tompa szelid arcot öltött, odament hozzá megveregette vállát.

„Nono fiam ne bolondozz, hiszen nem úgy mondtam én azt!“

2. A költőnek két lova volt, hogyha valahová megyen ne kellesse fuvarpénzt fizetni. Tompa minden áron táltost akart a lovakból faragni s e végből mindennap gazdagon kiadta Péternek az abrakot. Mindamelltt is a lovak nem akartak kövéredni, míg ellenben a Péter diszja ugyancsak kibizott. E kirívó ellentét még Tompának is felütni, s midőn egy nap valahová ment gunyos sarcasmussal mondá kocsisának:

„Bizony Péter soványak ezek a lovak, de ugyanám kövér a te disznód.“ Péter mit se szolt, hanem megállította a lovakat s lelelt.

„Tessék hajtani — ugymond — én nem ettem meg az Urnak egy szem zabjút sem.“

Igaz volt, hanem azért a költő kért bocsánatot.

3. Az emberek megítélésénél az ingerlékeny s könnyen haragra lobbanó költő sokszor változó szeszélyeire túmaszkodott. Kiáltó bizonyossága ennek a következő eset: Tompa egy izben valami pörbe keveredett s egészen kétségbe volt esve annak kimenetelétől. A pör azonban oly csekélység volt, hogy a szomszéd falu érdemes tanítója (nevét, mivel jelenleg is él, elhallgatom) azt megértvén, a nála panaszkodó Tompát biztatta, hogy azt egy folyamodvánnyal

ha ételeket nem kell rágni, és habár ezen nem használtak közvetkezései külsőleg nem is észlelhetők, belsőleg mindazonáltal a fogak likaosakká és ily módon elgyengülve, erősebb feladat megoldására képtelenné válnak.

Köztudomásu dolog, miszerint a savak a fogak állományát megtámadják és így a múltbeli nemzettek közt mindinkább elterjedő cukor élvezete nagy pusztítást viszt véghez a fogakban, minthogy bizonyos vegyi befolyások alatt a cukor szintén savvá változik át. Ép oly ártalmas a savanyu gyümölcsök nagyobb mennyiségben és hosszabb ideig tartó élvezete, mint például a szőlőkura, kivált ha a szőlő nagyon édes. Itt a borsav ártalmas. Ép oly ártalmasok a szájban képződő tej- és vajsav.

A földművelő népek aránylag egészségesebb fogai vannak, részint mert oly kenyérről él, a melyből a esontképző korpa nem hiányzik, részint mert ezen kemény kenyéret fogai jól megrágnak és így rothadó részeket nem hagy fogai közt. A testnek szükséges cukrot pedig nem a gyárból, hanem a természetből fedezi bab, borsó, répa stb. alakjában, s a mi fő, kemény testmunkája a vérszegénységet és idegességet nem igen engedi érvényre jutni.

Számos betegség szintén káros hatást gyakorol a fogakra, úgy a hagymaz, az idült gyomorhurut, az angolkór, a midőn a esontrendszer egyáltalán rosszul fejlődik, a görvélly- és gumókór és végre mindazon betegségek, a melyekben a beteg huzamos ideig savtartalmu szerekkel élvi kénytelen.

Foglaljuk meg egyszer össze a közmiveltésé következtében lassanként kifejlődött fogromlás okait és nézzük azután, hatalmunkba áll-e ezen romlásnak elejét venni, avagy csak meg is akadályozni? Az okok tehát röviden a következők:

1. Az agyvelő túlságos kifejlődése következtében az áll megrövidül, a fogak pedig összeszorítottatnak.
2. Eteleinket puhán élvezzük és ezáltal fogainkat használaton kívül helyezzük.
3. Tápszereink nélkülözök a villonsavas meszet.
4. A cukorélvezet folyton növekedik
5. A vaskészületek és savak betegségekbeni hosszabb ideig való alkalmazása.

Es mindezen ellenségek ellen hatalmunk fájdalom, csak korlátolt, mert nem lévén képesek a civilizáció által szentesített szokásokat eltörölni, annak következményeit sem háríthatjuk el. Legfeljebb az ifjúságnak szolgálhatunk némi jó tanácsal, melynek befogadását a szülőknek ajánlhatjuk, u. m. szorítsuk meg a gyermekek cukorélvezetét a legkisebb mértékre, szoktassuk őket fekete kenyér és a kenyérhajnák a megrágására, a zsemlyét inkább szárazan egyék meg a kávé vagy tej mellett, mint abba beleaprítva és főleg ügyeljünk arra, hogy a fogak legalább kétszer naponta, ha lehet, minden étkezés után kitisztítsanak, nehogy a fogszékely közt pangó huzdarabbak rothadásba átmenvén, a fogakat megtámadják. Mindezen tanácsok különben a felnőttek egy nagy részét is illetik, a kik a szájtisztítást felesleges dolognak tartják, főleg pedig a serdülő ifjúságot, a mely huszadik életéveig és gyakran még ezental is a második fogzás befolyása alatt áll.

Az 1885-iki országos általános kiállítás érdekében.

Az országos általános kiállítás sokkal nagyobb horderejü s sokkal fontosabb, mint az az első pillanatra látszik lenni; mert az országos kiállítás egy országnak s nemzetnek termelő képességét, miveltéségi fokát, szellemi s anyagi erejét, és az ipar s mezőgazdaság tereni előhaladását hűven tükröz vissza; — ebből itéli meg a külföld az ország s a magyar nemzet minőségét, szellemi s anyagi erejét, ezt veszi mértékül az ország előrehaladottságának az ipar, kereskedelem s a mezőgazdaság terén, — tehát az 1885-iki országos általános kiállítás nagyfontosságú, mintegy életkérdés, azért minden egyes magyar embernek, legyen az iparos, gazda vagy bármily foglalkozásu hazafiu, kötelessége

könnyen ellehetne ütni. A folyamodványt a tanító el is készítette s benyújtotta a hatóságokhoz, minek eredménye csakugyan az lett, hogy a pör megszűnt.

„Barátom — szólott az eset után a költő egyik barátjához, — ismered te ezt s ezt a tanítót?”

„Ismerem.”
 „Milyennek ismered?”
 „Derék, becsületes embernek.”
 „Barátom! az az ember elvesztette pályáját, az **miniszternek való.**”

Kévéssel ezután a beteges Tompa ugyanezen tanítót felkérte, hogy menjen el a legközelebbi vasárnap Hanvára a templomi funkciót végezni. Ez meg is ígérte, hogy elmegy. — A vasárnap elérkezett, el a 9 óra és Tompa nyugtalanul, aggódó tekintettel leste az ígérkező praecceptorat. Az óra mult, a tized is elültette a falon, a tanító mégsem jelentkezett, pedig már itt volna a harangozás ideje. Tompa hevesen járkált le s fel szobájában, olykor izgatottan futott ki, újra beszaladt.

„Hát becsületes ember az!? — mondá környezőinek — egy szikra sincs abban a becsületből! Szavamra mondom, hogy az egy léha, nagyszájú ember! Menj harangozni! kiáltott mérgesen a harangozóknak.

A tanító épen akkor toppant be.
 „Bocsásson meg kegyed — mondá egyszerre kiengetülődve s elébe futva Tompa — lássa olyan tökkel ütött fejem van nekem, hogy nem jutott eszembe, miszerint kocsit kellene küldenem.”

4. A nőnem iránt rendkívüli gyöngédséggel és kiemeléssel viseltetik. Ha a társaságban nő is volt jelen, a világitást rá nem gyujtott volna a pipára, sőt ilyen alkalommal a kik azt tevék, nem szűnt meg őket dorgálni s a nők iránti gyöngédségre figyelmeztetni. A gyengébbeknek ezen idealisticus tisztelete bizonyly hathatósan befolyt mely érzelmü keblében ama rajongó szeretet előhozására, melylyel ő nejét környezte. Költeményeiben nejeire vonatkozólag annyiban bőségs melegs és odaadó szeretet nyilvánul, hogy őt nem képzeljük másnak, mint égből leszállott angyalnak, kit költők szent áhitattal imádozt. Beteg teste, vérző szive balszámot lelt, ha rátekintett, a mint ő oly szépen éneklí:

Kinom sulyánál az örvény felett,

Mi tart fenn engem? Lelkéd, s kis kezéd.

Pedig sokat szenvedett testében, még többet lelkében

hatásköre s erejéhez képest elkövetni mindent, hogy az 1885-iki országos általános kiállításra az ország s a nemzet a várakozásnak illő módon megfelelhessen s hogy a kiállítás minél jobban s fényesebben sikerüljön.

Mutassa meg a magyar haza s a hazának hű fia, hogy míg a külföldi nemzettek már ezeltől sok századokon keresztül folyton fáradoztak az ipar s mezőgazdaság s általában a kultúra fejlesztésében, s nagyon is előre haladtak; addig a kis, sok bajjal — ugyan egy időben nyelve képzése s fejlesztésével bajlódó, szabadságharcokkal s ezután provizoriómával sok ideig küzdőködő, s ugyanez időben államalkotással is foglalkozó nemzetünk rövid félszázad alatt gőzerővel haladva, hova jutott a miveltetés, az ipar és mezőgazdaság, általában a nemzeti kultúránban? Ha a fenti körülményeket, mint történeti valóságot a külföld tekintetbe veszi, s tekintetbe veszi azon kevés phisikai időt, mely alatt a magyar nemzet nemzeti kultúrájában, kiválólag az ipar és mezőgazdaság fejlesztése körül működhetett, bizonyára önkénytelenül be fog kelleni ösmerni, hogy a magyar állam a magyar nemzet életképességét, s el kell hogy ismerje: hogy helyet foglalhat az európai kultur-nemzetek között; el kell hogy ismerje, miszerint a magyar nemzet — mely századokon keresztül védte az európai kereszténységét a törökök elnyomása ellen s ezzel az európai civilizációt, s míg ezért és léteért hosszú idők folyamán folytonosan harczolt, ezalatt más európai nemzettek folyvást haladhattak nemzeti kulturájuk fejlesztésében — nemcsak a fejnyer ügyes és diadalmas forgatására képes, de képes kultur-nemzet is lenni.

Hogy tehát azon nagy feladtnak, mely az 1885-iki országos általános kiállitással hazánkra vár, illő módon — a magyar nemzetnek méltóan megfelelhessünk, minden egyes honpolgárnak állás, rang s foglalkozás-különbőség nélkül egyezniünk kell, hogy a tervezett országos kiállítás minél fényesebben sikerüljön. Mivel pedig hazánk az egyes megyék összegéből áll, az egyes megyéknek is teljes erejükkel el kell követniök mindent a tervezett kiállítás jó sikerülése érdekében, — kiválólag pedig megyéknek, mely eddig az általános miveltésé s ipar tekintetében hazánkban a harmadik helyet foglalta el, hogy ezen helyet továbbra is megtarthassuk, ki kell azt érdemelnünk az országos kiállításra is, azért egyeznünk ott megyénk természetes jellegét, előrehaladt iparunkat s mezőgazdaságunkat feltüntetni.

Me gy é n k természetes jellegét, termékeit, iparát s mezőgazdasági terményeit az alábbirott módon vélném szerepnyezetem szerint az országos kiállításra feltüntetni:

A természetes termékek közül: vaskő, kobald, mész, csapagő-kő (szép példányokban az agteleki barlangból), kitűnő agyagföld (Fazekas-Zsaluzsányból), ásvány-gyógyvizek u. m. eszti, ajnácskői, várgedei, poi (a várgedei határban fekszik, kitűnő, majdnem a borszékelivel vetekedik), bizófalai sidi és zelenei vulkánok kiállítatök.

A fa különemü kemény és puha fánemek szép példányaiából lenne (Coburg herczeg uradalmából) a kiállításra képviselve.

Az ipari czikkekből: mindenekelőtt a különböző vasneműk, áveggyártmányok, papír, a zsaluzsányi kitűnő agyagföldből készített teglak, alagesővek és konyhadények. Különböző fafaragványok (faedények) esetleg kötaragványok is, kikészített bókör (Markotól Rozsnyórol és Rimaszombatból) s a kézműipar minden nemei volnáinak kiállítatök.

A mezőgazdasági termékek közül a kiállításra leginkább helyt foglalhatnák a dohány (nemcsak leveles, de vágott állapotban is, hogy ézigarettlibe megízlelhető lenne), a Montagne-gabona, a chevaller sór-árpa, a kuba-vagy más jófajta zab, a felvidéken termett feketehegyi zab, Mokri- vagy bánáti-fajta tiszta buza, ajnácskői bor (Bíró Keménytől), almágyi bor (Bíró Nyáritól), bejeli bor (Szentmiklóssy Istvántól). A háziállatok közül pedig jánosí s palfala községsében a kisbirtokok által nevelt járnas ökrökből a kiváló egyedek, nem különben az apa és anyasertésekből kiváló egyedek foglalhatnának méltó helyt a kiállításra.

Midőn fenti szerepnyezetemet a közönség tudomására hozni bátorodom, egyszersmind hazafiu kötelesség

midőn forró szeretett gyermekét a hideg földbe letette. Fájdalomban megtörve kívánczozott fia mellé s buszan pengeté a lanton:

Várj! nem soká ketten leszünk ott,
 Sirod váasztom nyughelyül.

Hanem az imádo szeretet forró érzésével kétségbe esve töredező utána ajka:

De ah! akkor szegény anyácskád
 Hogy marad itt fenn egyedül!?

Tompának neje iránti rajongó szeretetére ime egy példa: Felesége egy izben Rimaszombatba utazott (Hanváról) gondolom egyik rokonának meglátogatása, meg holmi házi eszközök beszerzése végett, — megígérvén nejeének, hogy délután 5 órakor otthon lesz. Tompa már 4 órakor elkezdett nyugtalanodni, s a paplaktól épen a Szombat felé vezető utra lépven kilátás, — izgatottan szemlélte a rajta felbukkanó kocsikat. Midőn pedig az 5 óra eljött és neje még sem érkezett meg, vározságos lázba esett. Izgatott kedélye szerencsétlenség sejtett, szerető szive veszélyt sugott s ő kétségbeesetten szaladgált ki s be.

„Menjetek a faluba — kiabálá eselédjeinek — keressetek egy kocsit, megyek elébe, az én kedves nőmnek baja van, nagy baja — veszélyben forog — már 6 óra felé jár az idő — és ő még sincs itthon, — pedig megszokta szavát tartani. — Menjetek! — siessetek hamar!”

A cselédék futottak, — Tompa félrülten futkosott s ime ekkor eszkeedik le a kocsit kedves feléségével a templom melletti uton.

A költőt elfutotta a méreg.

„Hát ilyen asszony miatt eposszem én magamat!?”
 Ilyen nőért szenvedjek én kinokát, a ki engem így megcsal!?

„Szobájába vonult s hallgatódzott. Mikor neje a pitvarban volt már, akkor megnyitotta egy kicsit az ajtót, s onnan leskelődött, mint a gyermek. Mikor pedig a mellékszobába nyitott neje, örömtől dobogó kebelrel rohant eléje: — Isten hozott kedvesem! Te csunya nő, hogy megkinoztál, de se baj csakogy itthon vagy már valahára.”

5. Tompa utolsó évei valóságos halálküzdelmek közt folytak le. Erős testszervezetét nehezen bontá meg a kór, de azért lassan folytatta az munkáját s tépte össze egyenként az idegzeteket, mialatt lelkét is emésztő fájdalomak epesz-

értetétől áthatva hívom fel a megye közönsége becses figyelmét az országos kiállitásban buzgó részvételre.

P.-Apáti, 1883. december hó 6-án.

Vajda Gyula, gazd. egyll. alapító tag.

Gömörmege legtöbb adóflzető megyebelzottsági tagjaiuk névjegyzéke az 1884. évre.

Gr. Andrássy Manó 14413 frt 03 kr. Dr. Schopper György 5036-24. Gr. Pongrácz Gyula 3824-94. Gr. Serényi László 3464-10. Br. Luzsénszky Henrik 3074.—. Farkas Abrahám 2193-1/2. Gr. Zichy Ferraris Bódog 2053-21. Szakall Antal 1939-93. Szentiványi Miklós 1899-70. Br. Vay Aladár 1763-17. Radvánszky Károly 1761-15-1/2. Köhn Károly regálébérlő 1751-52-1/2. Molnár Viktor 1594-73. Hanvay Aladár 1562-88-1/2. Kuhinka Géza 1499-01. Borbély László 1450-37-1/2. Hanvay Zoltán 1203-80. Sárközy Gyula 1132-11. Heinszelmán Emil gyáros 1051-89. Sárkány Károly 1046 frt 95-1/2 kr. Szentmiklóssy Kálmán 912-70. Weisz Károly 904-90. Szilárdy Oszkár 901-67. Vad Andrács 890-17. *Forrá néth Jenő kir. tszéki tanácsos 849-22. Szentmiklóssy Aladár 842-59. Fáy Barnabás 837-09. *GubaViktor erdőtiszt 816-10. Samarjay János 794-84-1/2. *Tóth Endre 787-29. *id. Hegyessy Sándor 768-50. Bornemisza István 750-91. Lukács Béla 750-40. Szelezky Dienes 725-75. Flasehko György 723-75. Draskóczy László 717-13. Hámos Árpád 709-90. Ebezczy Elek 706-84-1/2. Heinszelmán Alfréd 695-91. Hevessy Benedek 685-07. Hevessy László 663-05-1/2. Dioszeghy Zsigmond 663-05. Samarjai József 650-06. *Szontagh Bertalan alispán 638-58. Abaffy Gunztiav 637-54. Sebök Pál 639-92. Hevessy József 621-82-1/2. Okoliesányi Gáspár 617 frt 88 kr. Fáy Gusztáv főispán 614-62. br. Nyáry Sándor 601-05. Hámos Antal 590.—. *Tomesányi József 587-78. Máriaassy Móricz 579-43. Czibur Gusztáv 572-31. Broncs István 559-62. *Szontagh Pál 558-50. Hámos Aladár 542 frt 73-1/2 kr. Pour János regálébérlő 531-47-1/2. Tornallyay Dezső 518-31. Tornallyay Zoltán 516-95. *Kubinyi Manó 514-40. *Nagy Samu kir. hétszemélynök 508-80. Braun Mór 500.—. *Dr. Pösch Dezső 496-53. Hevessy Bertalan 488-45. Aranyhalmy Emil 487-65. Vajda Ferdinánd 487.—. Dapsy Vilmos kir. hétszemélynök 481-62. Fáy Viktor 479 frt 89 kr. Thuránszky Marczell 477-78. Latinák Sándor 477-17-1/2. Latinák Frigyes 477-17. *Bernáth Gyula 463-76. Hámos Zoltán 456.—. *Pösch József Gyula 449-28. Kerepessy Márton 446-71. Gál János 440-94. Ily. Horváth László 437-01. Néhrer Mátyás kereskedő 434-52. Máriaassy Andor 411-10. Gundelfingen Luczia 402-77. Moesz Miksa 401-97. Holló Pál 396-68. *Liphay József 393-99. Vajda Gyula 391.—. Hámos László képviselő 389-40. *Hamaliár Károly 368-84. Sarlay Pál 365-56-1/2. Molnár Lajos 354-09. *Dr. Török János 348-32. Szathmáry Király Barnabás 339-17. *Altitz Endre 339-12. Ujházy László 338-39. *Dobozy István 331-68. *Baksay József 238-44. *Török Balint árvaszéki elnök 324-64. *id. Sziklay Ede 324.—. *dr. Paezek Mór 318-74. Szentiványi Árpád képviselő 315-12. *Lovesányi Samu 312-82. Máriaassy Géza 312-60. Bjel Mihály bérlő 310-73. Altitz Miklós 305-05. Danes László 304-23. Ruthényi Béla 292-27. *Kosuth József 290-44. *Csider Károly 289-50. *Hennyey Kálmán 284-99. Kubinyi Kálmán 279-74. *id. Sántó István 276-68. *dr. Marikóvzky Gusztáv 272-93. *Fejérváry György 269-26. *Szentpétery Sámuel 266-78. Palicz Pál 260-94. *Tibély Zsigmond 257-92. Jánoskeőy Ágoston 257-82. *Kőváry Ödön 256-92. Czikora János 256 frt 90 kr. Daxner István 256-53. *Szontagh Pál 255-30. *Ambrózy József 254-86. Kubinyi Imre 254-86. *Gothard Alajos 254-36. Czabalay Kálmán 251-86. *Vindt Adolf 251 frt 56 kr. Vattay Antal 250-38. Bornemisza László első aljegyző 249-50. *Marko Imre József 245-44. Köhn Sámuel 245-05. Szentmiklóssy Béla 242-43. Madarassy Gyula 240 frt 92 kr. *dr. Maurer Arthur 240-20. *Löcherer Tamás kir. jbiró 237-92. Ragályi Miksa 234-02. Hevessy Boldizsár 233-91. id. Soós Mihály iparos 232-08. Böhm József kereskedő 228-98. *Czibur Kálmán 227-69. Hámos Lajos 223-98.

ték. Kedélye meghasonlott, rendkívüli ideges, izgatott lön, a legesekélyebb koppanásra egész testében összerezent. Volt idő, midőn az iszonyu fájdalmak közt arra is gondolt, hogy romladoszó porhüvelyt önmaga döntse össze, s fel is kereste levélben egyik gyógyszerész barátját, hogy küldjön neki egyszerményit abból a porból, mely örökre megszabadítja a kinoktól. A barát figyelmeztette nejét s ez azontul minden küldeményt mi férjét illette, gondosan megvizsgált. A megzavart kedélyü Tompát már a harangzugás is annyira felingerelte, hogy szinte tébolyodottan futkosott egyik helyről a másikra s gyakran megtörtént, hogy pénzint nyomott a harangozó markába csakogy kevés ideig huzza a harangot. Ez időben történt, hogy Hanván a papiakkal átellenes Karvas-féle kastély elé kókerítést huztak. Minden egyes kalapácsütés belényiallott T. szivébe s olyan volt neki, mintha csak agyát ériék volna az ütések. Nem tudta eltúrni és azon szándékkal, hogy a kőfal felrakásáig ott marad, sógornőjéhez Runyába ment. Azon az éjszakán roppant vihar keletkezett, s nagy esőcseppek ugyancsak kopogtatták a faszindelyes tetőt. Tompa nem nyughatott, a kopogásra ingerülten ugrott fel az ágyból.

„Kedvesem — rimádkodott sógornőjének — tégy engemet valahová, a hol ezek az átkozott kopogások nem háborgatnak.”

A konyha boltozott volt, oda nem hallatszott a kopogás, Tompának oda vetettek agyat. De a csirkes tyuk is ott honolt s a hármára elkezdtek a kicsinyek sipogni.

„Huj! ez megöl. — kiáltá elképedve — vigyéték el innen, mert ez lesz a hóherom!”

Mire kitakarították mindent hajnallani kezdett s egy kakas épen a konyha előtti felszerben elkezdé dicserni az Isten. Tompa böszülten ugrott fel:

„Szent Isten! csak még ez volt hátra! Lőjjetek le, vagy kergessétek el azt a kakast!”

Jóformán a reggelt sem várta, hanem befogatott és hazatért.

Igy hódított a kór mindig nagyobb-nagyobb tért az életérősr férfiuban, így állott elő lelkében a zürzavaros egyveleg, míg végre a nemes élet kihal, a szellem elröpült, s az a bánatos, mélyen érző sziv megszűnt dobogni.

Ragályi Géza 221-86. Gotthard Samu bérlo 221-51. Pongráz Pál 221-45. *Konyha József 221-40. Soldos Árpád 216-78. Basilidesz Ignác 216-21. Szentiványi Géza 215,89. Szabó László 215,80. Dobsa Elek 215-14. Basilidesz János 214-80. Kuchta András 212,67. *Schlosser Albert 212-55. Gölniczky Ferencz bérlo 209-87. Stelkovicz Károly 209-82. Batta Samu szbiró 207-07. *Beaugard Lajos erdőtiszt 206 frt 84 kr. Záorszky György 206-23. Ossko Lajos 200-67. *Liszka József 199-75. Gasko János inaros 199-36. *Szerecsen Lajos 197-10. Fekete Nanner 196-47. Máriaßy Barnabás 195-39. *dr. Madarász Rezsó 195-10. *dr. Daxner Samu 194-92. Varga József iparos 193-68. Pasteriner Jenő gyógyszerész 190-75. Czirbesz Lajos városi polgár 190-66. *iff. Süteó István 189-56. Kovács Cseh István városi polgár 185-05. Kajaba Antal bérlo 184-98. id. Horváth László 181 frt 07 kr. Boehlitz István gyógyszerész 179-87. Sztraka Gódor István 178-89. Malatinszky Frigyes 172-99. Rolko József bérlo 172-73. Teschler Antal 172-44. Horváth Antal 170-95. Almássy Lajos 170 frt 07 kr.

Országos kiállítás.

A rozsnyói helyi bizottság az országos kiállításra következőleg alakult meg: elnök: gróf Andrassy Manó, alelnök: Schlosser Albert, jegyző: Rosty József.

1. Mezőgazdaság, élő állatok, állattenyésztés és hízalás (I. és III. csoport): Máriaßy Móriecz, Hámos László, Hevessy József, Fábian Ferencz, Onody Károly, Spezján Gusztáv, Sebök Pál, Varga József, Fridrik Vilmos, Remenyik Pál, Decker Mihály, Pazar Miklós.

2. Kertészet és szőlészet (II. csoport): Hajesi Sándor, Nehrer Mátvás, Szontagh József, Kek József, Roxer Pál, Szontagh Andor, Czibur Emil, Jurin Samu, Maléter Ede, Remenyik Ede, Dobay Vilmos, Klein Samu, Máriaßy Antal.

3. Állati termények (IV. csoport): Bretz Sándor, Strobl Lajos, Zaretsky Tivadár, Szontagh Andor, Nehrer Mátvás, Peleeh János, Podraczky Andre, Irányi Lajos, Irányi János, Löw József.

4. Erdészeti, bányászat, kohászat (V. és VI. csoport): Schlosser Albert, Gál János, Petrovics Miklós, Schmidt Ottó, Sárkány Kálmán, Sárkány Miksa, Pilder Gyula, Tamele Gusztáv, Glósz Arthur, Ruffinyi Jenő, Szontagh Marton, Dobay Vilmos, Gömörly János, Erpf Thuisco, Westhof J. Safesák Gyula, Zsembery Tivadár, Schmidt János, Szmik J., Bretz Sándor, Podraczky Andre, Beauregard Lajos, Strobl Lajos, Gömörly Pál, Erössy Samu, Blum Samu.

5. Elemliszerek mint iparcikkék (VIII. csoport): Schlosser K. L. örökösei, Bartholomaeidesz Gyula, Nagy Lajos, Fábry János.

6. Bor és egyéb szesz italok (IX. csoport): Szontagh József, Nehrer Mátvás, Vanszák János, Schlosser Albert, Hámos Lajos, Hevessy József, Markó J. Imre, Varga József, Erössy Lajos Gál János, Kriston György.

7. Agyag- és üvepipar (X. csoport): Dubrafzsky Sándor, Balzsay Márton, Hlavács Kornel, Benyo József, Mayr Péter, Gömörly Gusztáv, Laurencsik J.

8. Vas és fémipar (XI. csoport): Stempel János, Klein Miksa, Szontagh Andor, Ráth K., Nehrer Mátvás, Miklóssy József, Gintner Mihály, Petrovics Miklós, Pilder Gyula, Homola Andrássy, Eber Ernő, Král Károly, Erpf Thuisco.

9. Faipar (XII. csoport): Erössy János, Kvarcynszky J., Prunyi Pál, Grünmann és Feldman, Lipták János, Kiss Jenő.

10. Bőripar (XIII. csoport): Markó József börtgyára, Stromp Lajos, Stromp Daniél, Achatz Dávid, Szekeres Vince, Balázs S., Bakos Károly.

11. Papiripar (XIV. csoport): Roxer Gyula, Martiny János, nagyszabosi gyár, pelsőczy celuloze.

12. Fonó- és szövőipar (XV. csoport): Fridrik Vilmos, Lörik András, Vass Márton, Gallo Daniél, Lőrincz Samu, Csik J., Niernsee József.

13. Ruhászati ipar (XVI. csoport): Beeser András, Alexy Albert, Szabados László, Stepnitzky Ferencz.

14. Butoripar (XVII. csoport): Erössy János, Stempel András, Lenkey Ferencz, Koss A.

15. Sokszorosító műipar (XIX. csoport): Kovács Mihály, Wolfram E., Sántha J.

16. Tudományos eszközök (XXI. csoport): kúntapolczai gyár, Pilder Gyula, Erpf Thuisco, Szontagh Andor.

17. Gépipar (XXIV. csoport): Stempel János, Gintner Mihály, Klein Miksa, Stempel Simon, Rosenkrantz R., Miklóssy József, Lipták László.

18. Iparoktatás (XXX. csoport): rozsnyói nőegylet, rozsnyói, dobsinai, nagyrócezi, jolsvai, esetneki ipariskolák, Czibur Emil, Sárkány Miksa, Klein Samu.

19. Nevelés és közoktatás (XXXI. csoport): Elemi iskolák, apacza zárda, rozsnyói kath. és ág. ev. főgymnasiun igazgatói, a dobsinai, nagyrócezi, jolsvai iskolák igazgatói. (R. H.)

Levelezés.

A nagyrócezi járásból, 1883. nov. 27.

T. Szerkesztő ur!
Beeser lapjának 47-ik számában egy a tisztújítási mozgalmakra vonatkozó cikk jelent meg, melyre a következő észrevételünk van.

Az alólirt megyei bizottsági tag ur óvatossággal tartózkodással irt, s feltevésekre állapított ezekből az tűnik ki, mintha a nagyrócezi járás is tartott volna a tisztújítás ügyében értekezletet, s mintha az oly irány elveket is állapított meg, melyeket az egész járás mérvadóul tekint, s azokat a bizottsági tagokkal tájékoztalás közli is.

Tudunkkal a nagyrócezi járás eddig nem tartott értekezletet, mert különben minket is mint bizottsági tagokat érdekesítették volna az intézők a meghívásra, és ha értekezletet nem tartott, ugy mérvadó irányelveket sem állapíthatott meg.

Különben minden értekezlet nélkül is osztjuk a cikk-író ur azon nézetét, hogy a tisztü állomásokra az általa felsorolt tulajdonokkal bírógyszerek ne csak jelöltessenek ki, de választassanak is meg, — e szerint a központban az eddigi tisztviselőkről újra megválasztást hajtjuk.

Járási tisztviselőink megválasztásánál is kívánjuk, hogy az eddigi érdemekben dus és páratlan szolgálóink tek. Maléter Ede ur újonnan választassék meg, valamint az is lény, hogy t. Gaal Béla tiszt. szolg. segéd ur kitünő gyakorlati és elméleti készségénél fogva is érdemes a megválasztás-

ra szolg. segédnek, de ép ez a baj, hogy e részben az állítólagos irányelv nem mérvadó a járásban, mert igen jól tudja, ámbár mellőzte a cikkíró ur azon körülményt, hogy t. i. Kuna Aurél mostani szolg. segéd ur, ki iteni működése alatt az általános közbeesülést, bizalmat, szerény, becsületes magaviseletet, páratlan s tapintatos hivataloskodása alatt megnyerte. — egy igen tekintélyes párt jelöltje, s ezt igazolná bizony sehogysem lehet.

Ezenkívül tek. Madarász Sámuel ügyvéd ur is fellépett, kiknek szintén vannak érdemei a megyében.

Végül meg kell érintenünk azon körülményt is, hogy Gaal Béla ur e napokban sajnálatunkra a jelöltségtől vissza lépett s több híve előtt kinyilatkoztatta, miként ez idő szerint, daczára a mérvadó irányelvnek, nem kíván a jelöltek sorába lenni, megköszönvén a bizalmat és feloldja adott szavuk alól pártbeliét szabad akaratuk s belátásukra bizván szavazatuk érvényesítését.

Ezt tartottuk kötelességünknek kinyilatkoztatni.*)

Több megyebizottsági tag.

Ertesítés.

A rimaszombati koresolyozó egyetbe lépni ohajtoknak van szerecsém tudomásukra hozni, hogy akár mint az egyet rendes tagjai 3 egymásután következő évre akarnak beiratkozni, — akár pedig mint foglalkozók, pártolók vagy családtagok lépnek be, ez irányú kívánalmukat alapszabályaink értelmében alólrottnál szo- vagy írásbelileg bejelenteni szivesek legyenek.

Tagsági díjak a következők:

Rendes és foglalkozótógok évenkénti díja 2 frt.

Pártolótógok évenkénti díja 1 frt.

Családtagok díja 3 személy után 5 frt, s minden további személy után egy forinttal több.

Dr. Löcherer Tamás, egyleti titkár.

Nyilatkozat.

Tisztelt szerkesztő ur!

A Kubinyi Géza szolgabíró ur által lapjában is közölt nyilatkozatra vonatkozólag kérem kijelenteni, hogy az iránt illetékes helyen jelentésemet be-terjesztettem.**)

Kriston László.

Hírek és vegyesek.

Rimaszombat városa képviselőtestületének kiegészítésére megertett választás eredménye a következő: beválasztottak az alsó kerületben rendes tagokká: Szabó József (gondnok) Terhes Pál, Soós Ferencz (timár) Horváth János, pöttagokká: Szerényi János és Lévay István; a középső kerületben: rendes tagok lettek: dr. Szabó Samu, Török János, Risky Bertalan, Lengyel Andor, pöttagok: Eeseghy Ferencz és Király Ferencz; a felső kerületben rendes tagok: Glauf Pál, Barna Imre, id. Nagy Ferencz, Barányi Gusztáv, pöttagok: dr. Löcherer Tamás és Endredy István.

Jutalomjáték. Gyarmathy Gyula és neje Gy. Tölggyi Ilon jutalomjátéka folyó hó 13-án Jeendő, az alkálommal szinre kerül „A falu rössza családja 25 év múlva.” Felhívjuk rá a közönség figyelmét.

A rimaszombati műkedvelő társulat folyó hó 10-én és 20-án jótékonyzatra előadásokat fog rendezni. Mint halljuk a következő színművek adatnak elő: „Sziget a szárazon,” „Mért nem házasodik a sógor” és „Süketnek kell lenni.” Az egyik est egyrészt a dalárda és Hubay Miklósr ur felolvasása fogja változatosabbá tenni.

A tiszai ág. ev. egyház kerület elhatározta, hogy az 1884-ik évtől kezdve az anyakönyvek minden egyházban magyarul vezetessenek.

A balogi választó csoportban e hó 12-ikén lesz a megyebizottsági tagok pótválasztása. Mint beszélük, itt is nemzetiségi szempontból indulnak ki némelyek, mi — ha igaz — annival inkább feltünő, mert itt ennek még eddig híre sem volt.

Athelyezés. Jungmann Daniél, néhai Jungmann D. rimaszombati ág. ev. lelkész fia, m. kir. pénzügyi III. osztályu számtiszt, ugyan ily minőségben a szegedi jóságigazgatósághoz helyeztetett át.

Nagyrócezéről a lefolyt héten két levelet vettünk, melynek egyike czáfolni igyekszik a lapunk 47-ik számában közölt s Nagyrócezéről keltezett levél tartalmát, „humburg”-nak állítván az abban felhozottakat, különösen a Luther-ünnepepyre vonatkozólag: míg a másik épen a fentemlített közleményben foglalt állítások bebizonyítására sorol fel tényeket, felemlítvén az irnagnak maradt négy gyászvitét, kik népbolondító működésüket ismét megkezdtek. Hogy mindkét levél nem épen dicséretre méltó fényt vet a nagyrócezi állapotokra, annyi igaz; s a küzelemben, mely a mint látszik ismét megindult, mi csak azt sajnálnók, ha az tűnnék ki, hogy azon pártnak, — mely nehez és sok felelősséggel járó feladatát oly szépen oldotta meg a múltban s teljesíti a jelenben, néhány tagja hegyet látna ott, a hol csupán vakandurais emelkedik, bár az óvatosság az ismert elemekkel szemben nagyon is helyén van.

Meleghegyről írják lapunknak, hogy a földmívelés ipar- és kereskedelemügyi miniszterium által kiosztott bácskai kender magból próbakép elvetett uehány liter mag csodálatos eredményt tüntetett fel, a mennyiben oly nagy és gyönyörű kender lett belőle, a minőt sohasem láttak e vidéken. Megyénk e részének talaja mindenesetre alkalmasnak bizonyult ez ipar cikk termelésére.

Szerencsétlenség. Egy rossz szokás divatozik a vásárra járók között, jelesül utközben szeretik egymást megelőzni.

*) Megelőző számunkra későn kaptuk. Szerk.

**) Hogy a kérdéses nyilatkozat lapunknak azon hasábjain jelent meg, melyen a morális felelősség a szerkesztőt illeti, mi sajnáljuk legjobban, annival inkább, mivel K. G. urnak magánlevélben megirtuk, hogy nyilatkozatát csak akkor közlendjük, ha az abban foglalt s tárgyára nem tartozó megjegyzések kihagyására felhatalmaz, — ellenesetben kénytelenek leszünk a „nyilt-tér”-re utasítani. — Hogy mégis nem itt jelent meg s hogy egy általában megjelent lapunkban oka az, mert a két beíró oldal akkor lett összeállítva, midőn másnemű elfoglaltatásunk miatt a revisiót másra kellett bízunk s az illető nem vette észre, hogy egy hasonterjedelmű ez kk helyett a ved és b il épenez lett betördelve. Szerk.

Ezt akarta produkálni egy jókedvű kocsis e hó 3-ikán a Tornallya felé vivő országúton, de nagyon a töltés szélére talált menni s a szekér feldült s a rajta ülők oly szerencsétlenül estek le, hogy ifj. V. J. rimaszombati derék iparosnak lába eltört, édes atyja is súlyos zuzódást szenvedett.

Öngyilkosság. Ifj. Varga András 27 éves ref. serkei születésű kocsis t. hó 3-án önkézüleg vetett fiatal életének; már t. hó 1-én szomorura kedély-hangulattal lehetett rajta észrevenni, de semmi féle nyilatkozattal nem árulta el szándékát. Élete utolsó éjelét mulatva tölté s másnap észre lehetett a különben rendes emberen az alkohol hatását, venni, mert dolgait igen hanyagul, sőt nem is végzé. Hírlík, hogy a szerelem vitte e lépésre, másrészt meg, hogy öregatyjának 6—7 forintját elkölté; de ha mindezen dolgok igaznak is bizonyulnának hajlandók vagyunk hinni, hogy a fiatal ember, a szesz által elbódított s örüllté tett agy; beteges állapotának lett egyenes áldozata.

Súlyos büntény felett mondott ítéletet a rimaszombati m. kir. törvényszék büntető osztálya e hó 5-ikén. Az eset ugyanis a következő: Auguszta 18-ikán több hullecei lakos kaszált az ottani bérloknak, s munka végeztével betértek a koresmába áldomásra. Itt a szesz mellett Skolnik József és Holesko Mihály összeszóllalkoztak, melynek azonban ekkor nem lett komolyabb következménye, mert H. bosszut forralva eltávozott. Másnap szokás szerint több legény tartotta nevenapját, hol mulatság közben H. többször kérdészködött a távol levő S. után s hangosan kinyilatkoztatta mulató pájtásai előtt, hogy „ne féljétek, majd adok én Skolniknak.” S ellenfele keresésére indult azon ürügy alatt, hogy vacsorálni megy. Skolnik épen a kapu előtt állott, midőn H. odaért s egyet káromkodva, Skolnikot le-s urta, a kést eldobta s visszatért mulatni. A sebesült le-rogyott, de vallomást tehetett, mert csak később halt meg minek folytán a büntény ki is derült. A törvényszék az enyhítő körülményeket (fiatalkora, — 17 éves volt, — ittasságát stb.) figyelembe véve 6 évi fegyházra, 6 évi hivatalvesztésre és politikai jogainak gyakorlásától való felfüggesztésre ítélte. A királyi ügyész és védő fellebbeztek.

A fejtetlen hulla. A legközelebbi tornallyai országos vásárra többen mentek Rimaszombatból, s utközben az er-dőségekben egy holttest körvonalait vették észre az ut mellett, melynek feje hiányzott. — A szekérrel a nagy bátorságnak vagy hidegnek miatta nem mertek leszállani, de első gondjuk volt Bákában, a vendéglőben elbeszélni a látottakat, sőt egyik-másik esküvel is erősítette, hogy ott egy fejnélküli hulla fekszik. A vendéglős, kitől azelőtt nem sokkal távozott el egy t—i uri ember, gondolván, hogy az áldozat ez lehet, azonnal szaladt a biróhoz, ki két emberrel a helyszíniére kisetett. S bár felkutaták a megjelölt tért szelvény-hosszában, de nem találtak semmit. A vendéglóst azonban ez sem nyugtatta meg, hanem befogatott s elhajatott T—be, hol a holtnak hitt jó barátot ép egészségekben fel is találta. — A híradók, kiknek képzeletét a holdvilágos est tűnéreisége mellett hihetőleg más is fokozta, visszatértökben jötték a dolog nyitjára, hogy t. i. egy esonka fa-törzs árnyékát nézték fejtetlen hullának.

Időjárásunk. Addig-addig panaszkodtunk az esős időjárás ellen, hogy egyszerre a legerősebb tél állott be, mely nemesak állóvizeinket vont a erős jégkéreggel, de folyóink esőerdező habjait is páncél alá vont. S ha tartós lesz a nagy hideg kérdéssé válik az, hogy a 79-iki nagy tél által megkímélt vagy azóta tenyésztett gyümölcs és diszfünk ki fogják-e állni a hideget.

Ködzzás. Ezen elnevezést adták a természetdudósok azon északi fényhez hasonló égi tűneménynek, mely a mult napokban napszállta után narancessárga-, lilla-, majd halvány rózsapiros fényvel gyönyörködtette a járkelőket a nyugati égtáj felől. Először azt hitték, hogy északi fény, de a mennyben reggel napkelte előtt is látható volt keleten, azt következettik, hogy a kelő és nyugvó nap fényének visszasugárzása. — Hogy most sem maradtak el a jóslatok, melyek szerint ez dögvész, kolerát s gyilkos háborút jelent, azt tudhatják azok, kik népünknek nagyon is a babonáságra hajló felfogását ismerik.

A legjobb parthie. Kétségkívül Katalin orosz nagyhercegnő, ki most leányával együtt Berlinben időzik, mint nagybátyjának Agoston württembergi hercegnek vendége. Az az óriási vagyon, melyet hajdan II. Katalin ezárné s egyetlen fia Pál gyűjtött, az uralkodó családra és Paulovna Heléna nagyhercegnőre, a Katalin nagyhercegnő anyjára szállott, mert I. Sándor ezárnak és Konstantin hercegnek nem voltak gyermekei. A hercegnőnek jutott vagyont sohasem becsülték meg, mert jobbára nagy uradalmakból és birtoktestekből áll, melyek után mesés jövedelme van a tulajdonosnőnek. Katalin nagyhercegnő az 1876-ban elhunyt György meclenburg-strelitzi herceg neje volt s ebből a házasságból egy leánya s két fia született. Az ifjabbik fiát most küldte a lipesei egye emre, melyen a jogtudományokat hallgatja. Mecklenburgban, hol ősz idején szokott tartózkodni, szintén nagy birtokai vannak a hercegnőnek. Péterváron köztudomású dolog, hogy a nhercegnő a szegényeknek is sokat juttat óriás jövedelméből. A szegények és betegek mindig megtalálják benne pártfogójukat, különösen fiatal orvosokat szokott segíteni, ha külföldre készülnek tanulmányaik folytatása végett. Pétervári palotája mellett pompás kórházat emelt s népnyuhákat is létesített. (P. H.)

Irodalom.

„Kiállításí Ertesítő.” A Budapestten 1885-ben tartandó országos kiállítás érdekében országiszerte megindulván a mozgalom, a kiállítás sikere érdekében felette fontos, hogy főleg az érdekelt közönség a kiállítás ügyében történőkről folyvást értesülve legyen. E czélból a „Gazdasági Mérnök” című, nagy elterjedésnek örvendő mezőgazdasági és műszaki hetilap szerkesztőse „Kiállításí Ertesítő” czim alatt egy külön mellékletet indított meg, melyben a kiállításra vonatkozó minden hivatalos intézkedés, a bizottságok működése, az ez irányu társadalmi mozgalmak, közérdekű felzsoállítások stb. rendszeresen közöltetnek, ugyszintén a vidéki és külföldi fontosabb kiállítások is méltatásra találnak. A „Kiállításí Ertesítő” a „Gazdasági Mérnöknek” elválaszthatatlan tartozékát, mintegy nagyobb arányu rovatát képeze-vén, arra külön előfizetni nem lehet: az velejár a „Gazdasági Mérnökkel,” melynek előfizetési ára: egész évre 10 frt, félévire 5 frt, negyedévre 2 frt 50. Az előfizetések a „Gazdasági Mérnök” kiadóhivatalába (Budapest, Csillag-utca 8. sz. a.) küldendők.

CSARNOK.

Közös kereset és a — miatyánk.

(Igaz történet.)

K. Mórész és S. Jakab régi ismerősök és hitsorsosok a Gortva-völgyén. K.-nak főfoglalatosága évek óta a dohányesempészet, míg emez szürke lovával fuvarba jár. Történt azonban a napokban, hogy a fuvar teljesen szünetelt s a szürke ingyen fogyasztotta volna az abrakot, ha kapott volna. Ezt látva K. felkereste S.-et s azon ajánlatot tette neki, hogy esempészett dohányát szállítaná be Losonezra, a tiszta nyereségen osztotni fognak.

S. az alkut elfogadta, felpakolják a corpus delicti-t s minden baj nélkül Losonezhoz érnek, de itt a városhoz közel azt kéri S. K.-tól: hát a lovat ki tartja meg a dohányon tudunk?

Hát te, felelt K.

No csak az kellene még, hogy ily veszélyes vállalatná! a tartás-díjt is én „reszkirozzam,” s ha magadra nem vállalod, dohányodat leszórom kocsimról, replicázott vissza S. Mit volt mit tenni K. ráállt s magára vállalta a lótartást.

Az üzlet nem várt tiszta hasznot hozott s jó kedvvel tértek be a füleki vendéglőbe, hol gazda és ló ugyanevak hozzá látott az evés és iváshoz.

K. különösen megsokalva a parancsolt zab mennyiségét, melyet a kierőszakolt szerződés szerint ő neki kellett volna kifizetni, bucsut mondott a kapu fél-fának s gyalog tette meg az utat hazáig, magára hagyván a szürkét s gazdáját, a kifizetetlen számlával.

S. várt egy darabig, de midőn átlátott a szitán, hogy kenyerespajtása a fizetés elől ugrott meg, azon szándékkal kelt fel, hogy nolle-velle kifizeti a számlát, de midőn szét néz, látja, hogy társa jó karban levő felső ruháját ott felejtette.

Mi alatt „szája vidékét koprémzö sátni mosolylyal” rettenetes átokban tört ki a család ellen, ki őt egy árva krajezar nélkül (?) hagyta hátra s kérte a vendéglőt, hogy a felső kabátot zálogtárgy gyanánt fogadja el, míg az elfogyasztott étel, ital, széna és zab árát kifizetendű.

A vendéglős a biztosítékot eltévén S. szépen hazatért. Napok mulva találkozik K. vele s kéri, hogy küldje haza felső kabátját, mi a szekéren maradt.

Azonban csak akkor esett le az álla, midőn megtudta, hogy a kérdéses tárgy Füleken maradt zálogba.

K. nevetésre fogta a dolgot, míg megtorlásra gondolt. Egy pár hét mulva Füleken találkoztak, hol K. S.-tól imádkozás végett elkérte imádságát, állítván, hogy ő a magáét otthon felejtette.

E kérelmet igaz hívő izraelita nem tagadhatta meg, s nem is tagadta, sőt ügyes-bajos dolgai közben arról egészen megfeledkezett s csak másnap otthon vette észre, hogy a szent dolog minden hozzátartozóival együtt hiányzik.

Rohant az imádságért K.-hoz, ki a Füleken hagyott felső kabátban kényelmesen pipázott háza előtt.

— Add ide a miatyánkomat Mórész.

— Eredj Füleken van, kiváltottam vele felső kabátomat.

S a szent dolog talán most is ott hever a vendéglős lomtárában valahol, míg Jakab új megtorlásban törni nem tőkel ütött koponyáját, mi — ismerve őt — elébb-utóbb sikerülni is fog.

Cs.

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény.

10,334. sz. — Utalva a megyei bizottság folyó évi november hó 13-án tartott rendkívüli közgyűlésének határozatára, mely szerint az általános tisztújító közgyűlést folyó évi december hó 20-án és 21-én fogja megtartani, értesíteni kívántam a megye közönségét még arról, hogy ugyanazon időben a tisztválasztások befejezése után a megyei bizottság teendője leszen megválasztani a közigazgatási bizottság tagjait azon helyeken, melyek a törvény értelmében kilépés által üresedésbe jönnek, továbbá megválasztani az állandó választmányt, a központi választmányt, az igazoló és bíráló választmányt, a szigorló bizottságot, a statisztikai bizottságot, egészségügyi bizottságot, a loavató bizottságot, a népnevelési állandó és adófelsőzámolási bizottságot, — és hogy mind ezen választások befejezése után, némely sürgősséget igénylő ügy is tárgyalás és elintézés alá fog vétetni.

Rimaszombat, 1883. november hó 26.

Szontagh, alispán.

Gömör-Kishont t. e. vármegye alispáni hivatalától.

Pályázati hirdetmény.

10,333. szám. — Közigazgatási gyakornoki állományra, a rozsnói, nagy-röcei, rimaszombati járásbeli szolgabírói hivatalnál.

Javadalmazás: a megyei házi pénztárból havi részletekben szolgáltatandó 360 frt.

Képesség: államvizsga bizonyítvánnyal a jogi tanfolyam tudományából, vagy ügyvédi oklevéllel tanusítandó.

Bélyeges pályázati kérvények a képességi bizonyítékkal felszerelve folyó évi december 18-ig bezárólag főispán ur ő méltóságánál vagy az alispáni hivatainál beadhatók.

R.-szombat, 1883. november 26. alispán helyett Ujházy, főjegyző.

Rimaszécsi járás szbírójától.

Pályázati hirdetmény.

2041. sz. — Közhírre tétetik, — miután az ajnácskői körorvosi állomás megüresedvén — annak választás utján betöltésére folyó év december hó 29-én d. e. 9 órája kitétik. — a megválasztandó körorvosnak orvos tudornak kelletvén lenni — évi illetménye leszen 400 frt és 100 frt lakbér. — Helybeli gyógykezelési díj nappal 20 kr., éjjel 40 kr. — Kivül a körben nappali látogatásért 30 kr., éjjeliért 60 kr., — a betegek tartoznak az illető körorvost fuvarral ellátni, — minden hónapban azonban köteles a megválasztott körorvos saját fuvarján bejárni összes községeit — addig ott maradni, — míg minden beteget meg nem vizsgál.

Kelt Feleden, 1883. nov. 14-én

Sándor Béla, szbíró.

A nagy-röcei járás szbírójától.

Pályázat.

3031. sz. — Ratkó nagy községben Zúz János elhalálosa folytán üresedésbe jött jegyzői állásra pályázat nyitattik s annak választás utján leendő betöltésére folyó évi december hó 29-ik napjának d. e. 9 órája Ratkó város házához határidőül kitétik.

A jegyző évi fizetése:

1. Késpénz 500 frt. 2. szabad lakás. 3. tűzifa 24 köbmeter. 4. káposzta, kender és kukoriczaföld haszonélvezete.

Felhivatnak tehát pályázni ohajtók, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket, képesítési okmányaikkal együtt folyó évi decz. hó 27-ig bezárólag annyival inkább adják be hivatalomhoz, mivel később beadott kérvények tekintetbe nem fognak vétetni.

Jolsván, 1883. november 25-án.

Maléter Ede, szbíró.

Szerkesztői üzenetek.

L. J. Várjuk a folytatást. Közlését j nuarba megkezdjük.

S. L. Ha átmézzük, várszolgunk.

V. L. Jobb az így

R. Gy Vártaim s várom, hát a karaesony ?

K. J. Kérjük s előre is köszönjük.

Felelős szerkesztő: Bodor István.

Magán-hirdetések.

Karácsonyi s ujévi ajándékul!

Alantirt ezukrászdájában kapható mindenféle karácsonyi s ujévi ajándékul alkalmas **ezukorkák** disz- és tréfás feliratu vagy jelképes dobozokban darabonként és kiloszámba; valamint különféle sütemények, torták 1—10 frtig, jelesül: **piskota**-, **kenyer**-, **chocolate**-, **hab**-, **linczi**-, **mandola**-, **dió**-, **mogyoró**-, **narancs**-, **gesztenye**-, **creme**-, **tirol**-, **britt**-, **Stephania**-, **gyümölcs**-, **spanyol-szél**; ugyszintén **birs-sajt** diszes formákban, kiloja 2 frt. Különös figyelmébe ajánlom különleges italaimat utazó flaçon üvegekben és kínai korsókban. Ezen kívül kaphatók nálam **rum**, **tea** és **tea-sütemények** következő árjegyzék szerint:

Valódi jamaikai rum	I. számú	1 liter	3 frt 50 kr.,	kis üveg	1 frt 25 kr.
"	"	"	2 frt 50 kr.,	kis üveg	1 frt — kr.
"	"	"	1 frt 60 kr.,	kis üveg	— frt 80 kr.
Brazíliai és euba rum	—	—	1 frt 20 kr.,	kis üveg	— frt 65 kr.
Tiszta fehér rum	—	—	3 frt — kr.		
Kitünő vegyítékű tea	kiloja	6—10 frt,	dobozonként	80 krtól	1 frt 50 krig.
Thea sütemények	20 féle,	kiloja	2 frt és	1 frt 50 kr.	
Pozsonyi kétszersült,	esomagja	25 kr.			
Malaga	"	25 kr.			
Thea-ostya,	esomagja	35. 50 és	90 kr.		
Császár piskota,	esomagja	25 és	50 kr.		

E szakba vágó minden megrendeléseket a legnagyobb pontossággal elfogad Rimaszombat, (főtér) 1883. decz. 6.

Miskolczy István,
ezukrász.

Eladó birtok.

A Szathmáry Király Barnabás ajnácskői birtoka kedvező feltételek mellett örök áron eladó. Értekezhetni a tulajdonossal Miskolcson.

2—2

Kiadó lakás.

Rimaszombatban az alsó Rimasor-utca 34. sz. a ház emeleti része, — mely négy szoba, konyha s a hozzá tartozó mellékhelyiségekből áll, — a jövő 1884. év Sz. György napjától kezdve bérebe kiadó. — A feltételek iránt értekezhetni a tulajdonossal ugyanott.

Árverési hirdetmény,

A „Gömörmegyei Nép- és Iparbank,” a nem rendezett kézi zálog-tárgyakat saját helyiségében 1883. évi december 22-én d. u. 2 órakor árverezteteti, melyre a venni szándekezőkat meghívja.

Rimaszombat, 1883. évi nov. 30.

2—*

Az igazgatóság.

Előfizetési felhívás

„A gazdasági mérnök”

ezimű mezőgazdasági és műszaki hetilap 1884-ik évi nyolczadik évfolyamára.

Szerkeszti és kiadja: **Gonda Béla** min. főmérnök, műegyetemi m. tanár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX. kerület, Csillag-utca 8. szám.

A **Gazdasági mérnök** célja: a mezőgazdasági és műszaki ismeretek terjesztése, különös tekintettel hazai viszonyainkra és a gyakorlat igényeire. — Tartalmát képezik, rendszeren: **Vezércikk**ek, melyekben a felmerülő gazdasági és technikai kérdések beható és szakavatott méltatást találnak — **Ismerető cikk**, 1) a növénytermesztés, talajjavítás (különösen a **vízlecsapolás, talajszikkasztás, alagcsővezetés, földöntözés**) gazdasági építéssel, gazdasági gépészet, mezőgazdasági és házipar stb., ugyszintén, 2) az **ármentesítés, vízszabályozás**, ut-, vasut- és hidépítés, mű- és középítészet, gépészet és gyáripár stb. köréből (a szükséges mértten képekkel és szakszerű rajzokkal). — **Tárcza**, könnyed modorban írt, általános érdekű, gazdasági vagy technikai tárgyú olvasmánygyűjtemény. — **Gazdasági szemle**, melyben a bel- és külföldön felmerült legújabb gazdasági mozgalomnak vannak híven visszatükrözve. — **Egyletek és társulatok**, mely rovat a hazai gazdasági egyesületek ármentesítő és vízszabályozó társulatok, gazdasági társulatok, gazdasági társulatok s a mérnök- és építész-egyesület valamint a **vasut-társulatok, hitelintézetek**, stb. működésének van szentelve. — **Kiállítások és versenyek**, E rovat ugy a belföldi, valamint a külföldi általános gazdasági és ipari kiállításokról és versenyekről mindenkor kellő tájékoztatást nyújt. — **Hasznos tudnivalók**, mely rovatban a gazdasági és műszaki gyakorlatból vett közhasznú tapasztalatok közöltenek. — **Találmányok**, E rovatban ismertette vannak a legújabb általánosabb érdekű és fontosabb találmányok, ugyszintén a szabadalmi ügyekre vonatkozó tudnivalók. — **Irodalmi értesítő**, a legújabb gazdasági és technikai művek ismertetésével. — **Vegyes közlemények**, a gazdasági és technikai szakma köréből vett kisebb-szerű közlemények és hírek. — **Vállalatok**, E rovat hírt ad az építési és szállítási vállalatokról arletések és pályázatok s azok eredményéről. — **Kérdések és felvilágosítások**, A lap az olvasói részéről beérkező közérdeklő kérdésekre e rovatban szakavatott felvilágosítást ad. — **Arcképek és életrajzok**at időnként színtén közöl a lap, a gazdasági és technikai szakma jelesebb művelői köréből.

„A **Gazdasági mérnök**” előfizetési ára: egész évre 10 frt, félve 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Előfizetni bármikor lehet, de mindig csak a naptári évnegyed kezdetétől. A lap az előfizetés lejártá után is rendszeren küldetik, haesak az illető vagy a lap visszaküldése által vagy levélileg nem tudatja, hogy nincs szándéka továbbra előfizetni.

Figyelmeztetés. Azoknak, a kik a „Gazdasági Mérnök” irányával és tartalmával közelebbről megismerkedni kívánnak, hajlandók vagyunk a lapot ez év végéig díjmentesen küldeni. Előfizetéseket az 1884-dik évre már most elfogadunk. — Ajánljuk lapunkat a műveltség közérdeke, ugyszintén a mérnökök, építésszek és gyárosok, valamint az olvasó-körök és kaszínók szives figyelmébe és pártfogásába.

A „Gazdasági Mérnök” kiadóhivatalában megrendelhető az „Építési Tanácsadó” mérnökök és építészek, építőmesterek és vállalkozók földbírtokosok és gazdatisztek, általában az építkező közönség használatára. Írta Gonda Béla. Ára köté 4 frt, a „Gazdasági Mérnök” előfizetőinek csak 3 frt.